

Sygn. akt III USK 547/21

POSTANOWIENIE

Dnia 20 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania S. w R.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.
z udziałem R. P., L. S., Z. P., M. K.
o ustalenie podstawy wymiaru składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 20
września 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Rzeszowie
z dnia 26 lipca 2021 r., sygn. akt III AUa 358/19, III AUz 65/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża skarżącego kosztami postępowania
kasacyjnego strony pozwanej.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z 26 lipca 2021 r. oddalił apelację skarżącego S. w R. od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z 14 stycznia 2019 r., który oddalił odwołania skarżącego od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z 9 marca 2018 r., ustalających wyższe podstawy składek dla ubezpieczonych L. S., R. P., M. K. i Z. P. w sytuacji określonej w art. 8 ust. 2a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Istotne zagadnienie prawne ujęto w pytaniu:

„Czy w świetle art. 8 kodeksu postępowania administracyjnego dopuszczalne jest nałożenie przez organ rentowy jako organ administracji publicznej, na pracodawcę, którego pracownik zawarł umowę cywilnoprawną z osobą trzecią, na podstawie której to umowy świadczy pracę na rzecz swojego pracodawcy, obowiązku ustalania, obliczania, potrącania i terminowego odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne od przychodu uzyskanego przez jego pracownika z tytułu świadczenia pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą trzecią, w drodze rozszerzającej wykładni art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, jeżeli organ rentowy stosuje niejednorodną praktykę orzekania w sprawach o tej samej podstawie faktycznej i prawnej?”.

W uzasadnieniu powołano brzmienie przepisu - Art. 8. § 1. Organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania. § 2. Organy administracji publicznej bez uzasadnionej przyczyny nie odstępują od utrwalonej praktyki rozstrzygania spraw w takim samym stanie faktycznym i prawnym.

Skarżący, uzasadniając wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego w sprawie wskazał na kserokopię decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. z dnia 10 maja 2019 r., w której w tożsamym stanie faktycznym co w toczącej sprawie, ZUS dokonał odmiennej interpretacji art. 8 ust. 2a cyt. wyżej ustawy i umorzył postępowanie w sprawie ustalenia podstawy wymiaru składek wobec lekarzy wykonujących usługi w ramach gabinetu specjalistycznego. W decyzji powyższej organ w tym samym stanie faktycznym umorzył postępowanie i uznał brak podstaw do objęcia ubezpieczeniem lekarza jako pracownika zakładu opieki zdrowotnej w przypadku, gdy świadczy on usługi medyczne w ramach prowadzonego gabinetu prywatnego. Za naruszające zasadę zaufania obywateli do organów państwa (władzy publicznej) uznać można zmienność poglądów prawnych wyrażonych w decyzjach organów administracji w odniesieniu do adresatów tożsamych rodzajowo, wydanych na tle takich samych stanów faktycznych, ze wskazaniem tej samej podstawy prawnej decyzji i bez bliższego uzasadnienia takiej zmiany. Stąd, zdaniem skarżącego, istnieje uzasadniona konieczność przyjęcia

skargi kasacyjnej do rozpatrzenia i odniesienie się Sądu Najwyższego do istotnego zagadnienia prawnego - czy w świetle art. 8 kodeksu postępowania administracyjnego dopuszczalne jest nałożenie przez organ rentowy jako organ administracji publicznej, na pracodawcę, którego pracownik zawarł umowę cywilnoprawną z osobą trzecią, na podstawie której to umowy świadczy pracę na rzecz swojego pracodawcy, obowiązku ustalania, obliczania, potrącania i terminowego odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne od przychodu uzyskanego przez jego pracownika z tytułu świadczenia pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą trzecią, w drodze rozszerzającej wykładni art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jeżeli organ rentowy stosuje niejednorodną praktykę orzekania w sprawach o tej samej podstawie faktycznej i prawnej.

Pozwany wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu i dlatego nie został uwzględniony.

Sformułowane we wniosku zagadnienie nie składa się na istotne zagadnienie prawne, które ma na uwadze art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż nie wykracza poza zwykłą wykładnię i stosowanie prawa.

Sprawy dotyczące ustalania wyższej podstawy wymiaru składek w sytuacji określonej w art. 8 ust. 2a ustawy z 13 października 1998 r. mają swoje orzecznictwo, które w części przywołał też Sąd powszechny w tej sprawie. Wiele orzeczeń nie wynika już ze skomplikowania wykładni przepisów lecz z potrzeby ich stosowania do różnych sytuacji prawnych i faktycznych. Przykładowo w sytuacji lekarzy, którzy prowadzą własną działalność i jednocześnie jako pracownicy są zatrudniani i w zakładach opieki zdrowotnej swojego pracodawcy także na podstawie umów cywilnych (w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazano na podobną sprawę objętą wyrokiem Sądu Najwyższego z 21 września 2017 r., I UK 370/16, a w której powołano dalsze orzeczenia w takich samych sprawach).

Problem nie dotyczy wykładni i stosowania przepisów prawa materialnego. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie odwołuje się

do drugiej podstawy przedsądu, czyli do kwalifikowanej potrzeby wykładni przepisów ze względu na poważane wątpliwości w wykładni lub rozbieżności w orzecznictwie sądów – art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Podkreśla się to także dlatego, że podstawy przedsądu są odrębne ze względu na przedmiot zainteresowania. Chodzi o to, że zgłoszona we wniosku pierwsza podstawa przedsądu również ma charakter uniwersalny, a tym różni się od drugiej podstawy przedsądu, że istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), nie może być redukowane do samej wykładni, bowiem wykładnia prawa to domena drugiej podstawy przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), przy czym – jak wskazano – znaczenie ma dopiero kwalifikowana potrzeba wykładni. Nie może też ograniczać się do stosowania prawa w indywidualnej sprawie, bowiem to składa się potencjalnie na szczególną podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna podstawa przedsądu ma na uwadze indywidualny interes skarżącego w przyjęciu jego skargi do rozpoznania.

Skargę wnosi się od prawomocnego wyroku, co tłumaczy wymagania stawiane podstawie przedsądu.

Zagadnienie przedstawione we wniosku łączy kwestię procesową (art. 8 k.p.a.) i materialną (art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Takie zestawienie przepisów, przy jednoczesnym braku istotnych problemów jurydycznych oraz wobec ogólnego i lapidarnego uzasadnienia wniosku, nie pozwala na stwierdzenie istotnego zagadnienia prawnego.

Rzecz w tym, że art. 8 k.p.a. nie jest przeszkodą do stosowania art. 8 ust. 2a ustawy. Przedmiotem pierwszego przepisu są zasady i reguły procedury, drugi natomiast określa prawo materialne, czyli stosunek prawny, którego treść jest silnie uwarunkowana stanem faktycznym w danej sprawie.

Nie można też nie zwrócić uwagi na założenia zagadnienia, które nie są trafne, albowiem ZUS ma obowiązek stosowania prawa i w przypadku spełnienia się sytuacji z art. 8 ust. 2a ustawy jego decyzja jest tylko deklaratoryjna a nie konstytucyjna, czyli organ jedynie potwierdza obowiązek sumowania podstaw wymiaru składek. Przepis wprowadza bowiem szerszą definicję pracownika, co pociąga stosowanie pozostałych przepisów skierowanych do płatnika i dotyczących ustalania podstawy wymiaru. Natomiast to, czy został naruszony wówczas art. 8 k.p.a. oraz czy ma to wpływ na moc decyzji organu rentowego podlega kontroli w

sądowym postępowaniu odwoławczym, co potwierdza, że chodzi o stosowanie prawa w konkretnej sprawie. Ocena w tym zakresie należy potencjalnie do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a więc nie składa się na istotne zagadnienie prawne – art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. W przeciwnym razie funkcja tej podstawy przedsądu nie miałaby granic i postępowanie kasacyjne stałoby się powszechną instancją.

Potwierdza to odwołanie się we wniosku do innej decyzji organu rentowego. Rzecz w tym, że w tym postępowaniu Sąd powszechny nie oceniał tej innej decyzji, a tylko decyzje od których wniesiono odwołanie. Sąd powszechny samodzielnie ustala stan faktyczny i suwerennie stosuje prawa materialne.

W sądowym postępowaniu odwoławczym (art. 1 i 2 k.p.c.) z perspektywy postępowania kasacyjnego znaczenie mają przepisy procedury cywilnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Natomiast przestrzeganie art. 8 k.p.a. należy do oceny stosowania prawa na wcześniejszym etapie postępowania.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., zważając na wynik postępowania i niepowodzenie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania a ponadto na argumentację przedstawioną przez Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu nieobciążenia pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego.